

Az IPARTERV Archívum metszetei 11.

V. Balaton az IPARTERV-ben

Bár a balatoni építészet korszakairól, kiemelkedő épületeiről és alkotóiról sok mindent már korábban bemutatunk, leírtak (itt mindenekelőtt Wettstein Domonkos munkássága megkerülhetetlen), de ezzel a gyűjtéssel az IPARTERV építészeinek nem elhanyagolható Balaton körüli munkásságát szeretném bemutatni.

Az Archívumban az első dokumentumok a Balaton környéki településeken létrehozott, vagy létrehozandó, alapvetően a mezőgazdaság keretébe tartozó létesítményeket rögzítik. Így a balatonfüredi borpince építését, a keszthelyi Burgonyabogár Kutató Intézet terveit. Ezek még a korai 50-es évekhez tartoznak, sok esetben szocialista-realista formákat is hordoznak.

Molnár Péter 1956 tavaszán elkészült Siófoki Meteorológiai Obszervatórium és Viharjelző Állomása azonban már a szocialista realizmustól megszabaduló kortárs modern építészet jegyeit viseli.

Az 1956 -os forradalom „hozománya” az erőteljes fordulat a társadalmi jólét irányába tett erőfeszítések részeként a Balaton Regionális Terv beindítása, már 1958-ban. Cél a Balaton szabadidős, idegenforgalmi potenciáljának erősítése, Farkas Tibor főépítész (VÁRTERV) és Polónyi Károly (a kezdetekben IPARTERV) és sokan mások munkássága eredményeként. A tó körüli fejlesztések munkába kapcsolódtak be az IPARTERV egyes alkotói.

Torony-körszálló. Siófok Aranypart, a móló közvetlen közelébe koncipiált vendéglátó-együttes terve Polónyi Károly munkája.

Strandok, szállodák, éttermek építése indul. Kiemelendő Polónyi Károly és Klimov Borisz (statikus) típus strand szolgáltató épületrendszere, mely jól adaptálható elemeivel máig meghatározó eleme a tóparti strandoknak. Bizonyára inspiráló lehetett francia kortársuk Jean Provué könnyűszerkezetes építés körében kifejtett munkássága.

Polónyi Károly és Földesi Lajos korai 60-as évekbeli munkái egyfajta felhőtlen optimizmussal tele munkái Siófokon a Motel, a Vénus szálloda, Tihanyban a motel és étterem.

Callmayer Ferenc már az ötvenes évek óta (mint az IPARTERV elődszervezetének a Mezőterv-nek az építész) több munkával van jelen Badacsonyan és Tihanyban. Köztük az emblemikus, a korabeli IPARTERV-es forrásokban cukrászda-ként emlegetett Tátika presszó/bisztró épületével.

Persze kicsit később, más alkotók is ringbe szállnak. itt említenénk a Tihanyi hajókikötő építkezéseit, a hajókikötő dongahéjas épülete Szittyá Bélától és Bérczes Istvántól. Az optimista, de kissé léptékhibás (szerintem a választott szerkezethez képest túl kicsi) épület szerkezetét Gnädig Miklós tervezte. Közeliében Gulyás Zoltán feszes üzletsora található.

A siófoki „Fogas” együttes Siófokra, a mólóhoz vezető út, a vasút és a 70-es főút által kijelölt területre került volna. A terv Szállodát, mozit és lakóépületeket tartalmazott. Három elemét Földesi Lajos, Szekeres József és Csíkvári Antal tervezte. Később fragmentumaként a lakóegyüttes épült meg Csíkvári tervei szerint.

A 80-es évek elején, szinte utolsó Iparterves épületként valósult meg Patonai Dénes Ybl díjas fűzfői Balaton Uszodája és Gulyás révfülöpi 8 tantermes általános iskolája

A gyűjtés nem tartalmazza, pontos források híján nem is tartalmazhatja a bizonyosan nagyszámú, az IPARTERV építészei által létrehozott Balaton körüli nyaraló- és lakóépületeket.

Egy kivételt tesztek azonban: Gulyás Ábrahámhegyi ikernyarálójával. Az extra kicsi épület keskeny tóparti telken áll. Szerkesztését meghatározta az a körülmény, hogy a területet nyilvánvalóan nem lehetett egy tóra és egy vasútra néző részre osztani. Mellékelem Gulyás 1:20 léptékben, ceruzával készült tervének kópiáját is.

A korábbi metszetek képaláírásokkal összeszerkesztett változata az MIEA honlapon olvasható: <https://miea.hu/kronologia.html> ugyanitt további IPARTERV-es dokumentumok és a Fotóarchívum nézőképei <https://miea.hu/fototar.html> is megtalálhatók. Folytatás következik...

Képek:

1. kép Burgonyabogár Kutató Intézet, Keszthely, 1957, B. Müller Éva MIEA 2609, IÉSZ 17.

2. kép Borpince, Balatonfüred, Szalay Gábor, 50-es évek eleje, MIEA 2661

3. kép Siófoki Meteorológiai Obszervatórium és Viharjelző Állomás, Siófok, Molnár Péter, MÉ 1956/9

4. kép Mentőállomás, Balatonfüred, 1961, Csaba László, MIEA 5300, MÉ 1962/2

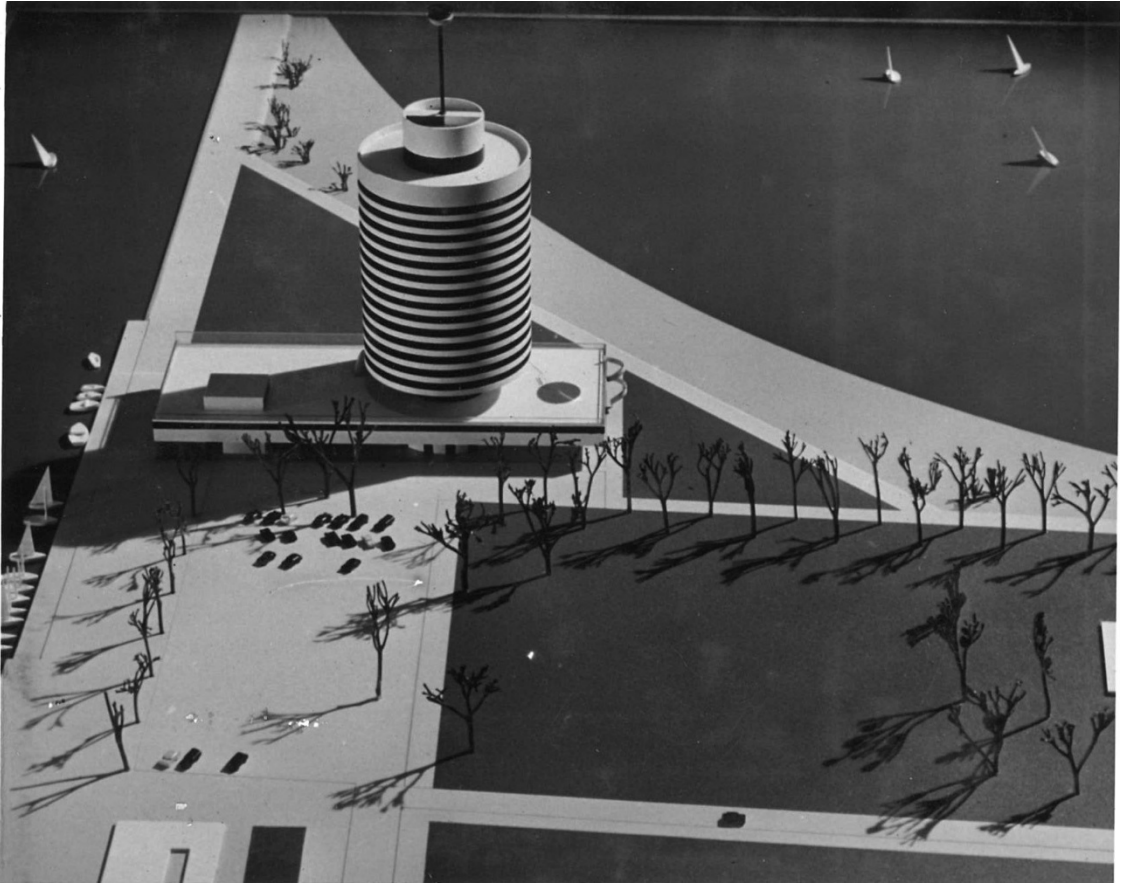
5. kép Motel, Siófok Földesi Lajos, MIEA 3753

6. kép Vénusz Szálló, Siófok, 1961, Földesi Lajos, 5292, MÉ 1962/2

7. kép Vénusz Szálló, Siófok, 1961, Földesi Lajos, korabeli enteriőr, 5296 MÉ 1962/2

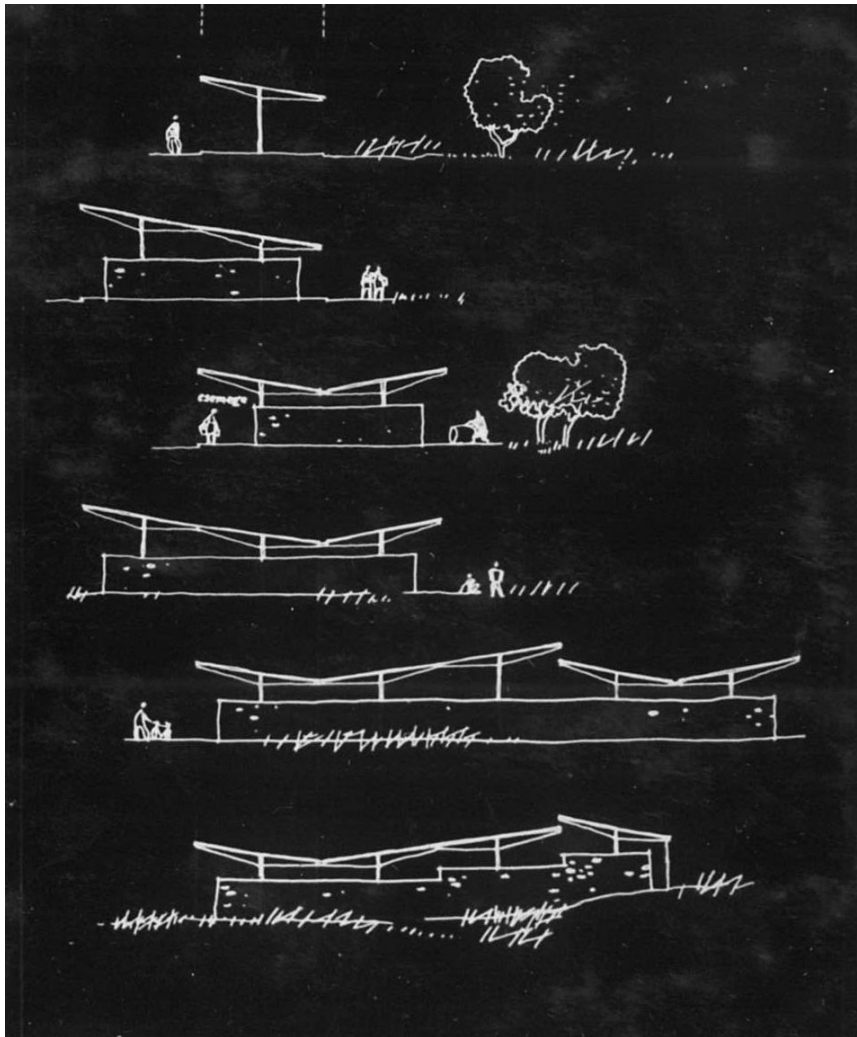
8.kép Toronyszálló terve a siófoki mólónál, makettfotó, Polónyi Károly, MIEA 5541, MÉ 1962/3

9. kép „Fogas” együttes terve, Siófok, Szélloda: Földesi Lajos, mozi: Szekeres József, lakóépület: Csikvári Antal MIEA 5865, MÉ 1969/5

10. kép a „Fogas” együttes fragmentumaként magvalósult lakóépülete, Siófok, Csikvári Antal, MIEA 11232, MÉ 1971/5

kép Strandok 10.

11. kép Szolgáltató kisépületei tervcsalád sématerve. Polónyi Károly építész és Klimov Borisz statikus terve MIEA 3158

12. kép Helikon strand, Keszthely, Polónyi Károly, MIEA 3808

13. kép Bazár, Fonyód, Polónyi Károly MIEA 3812

14. kép Siófok Új strand, Polónyi Károly, 1958, MIEA 3164, MÉ 1960/6

15. kép Siófok étterem, Polónyi Károly, MIEA 3760

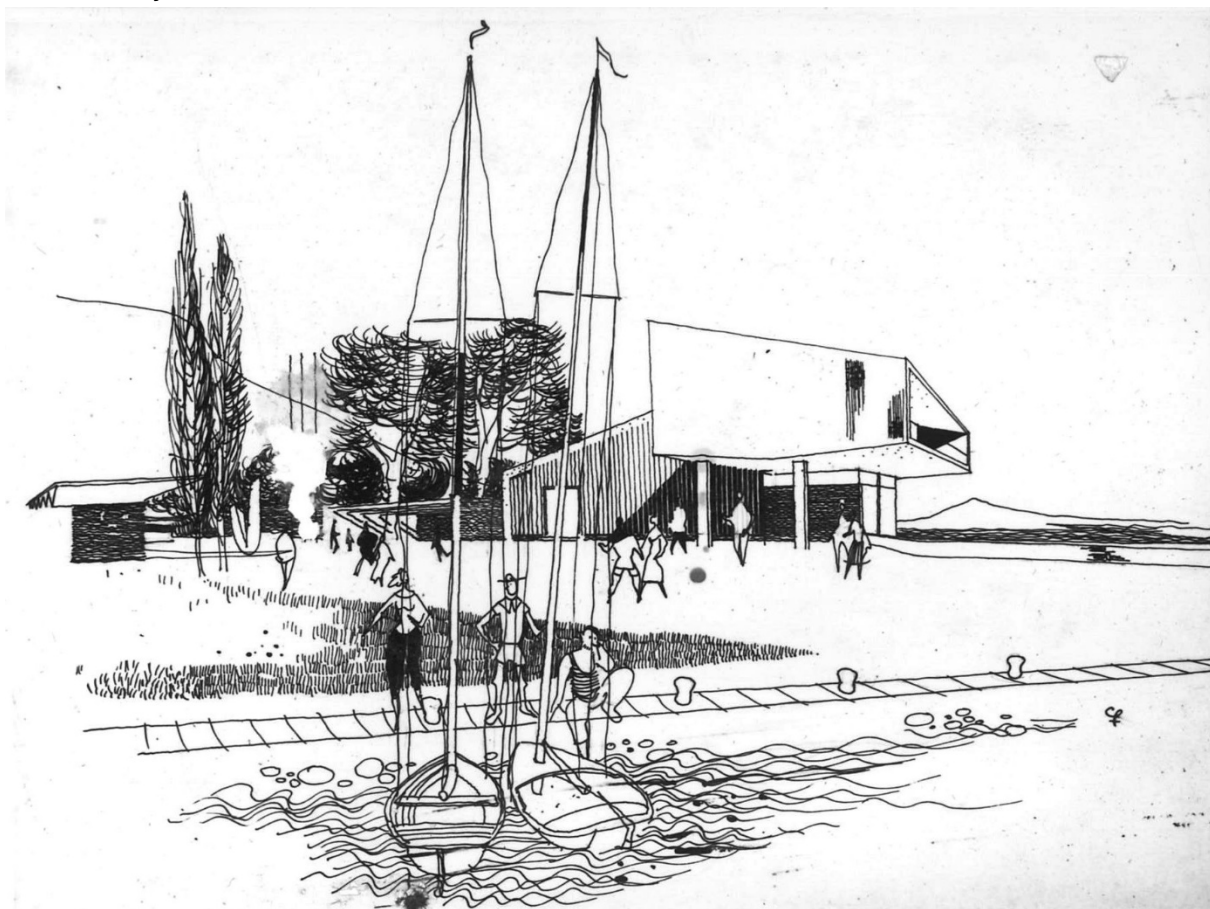
16. kép Siófok Matróz csárda, Polónyi Károly MIEA 8313

17. kép Fonyód, Új (közszégi) strand Polónyi Károly, 1958 MIEA 3165, MÉ 1960/6

18. kép Tátika Eszpresszó/Bisztró, akkor még cukrászda, Badacsony, Plasztilinmodell-
fotó Callmayer Ferenc MIEA 3283

19. kép Tátika Eszpresszó/bisztró, akkor még cukrászda, Badacsony, Callmayer Ferenc
(CF) rajza MIEA 3285

20. kép Tátika Eszpresszó/bisztró, Badacsony, Callmayer Ferenc, 1962, MIEA 5838, MÉ 1962/6

21. kép Tátika Eszpresszó/bisztró, Badacsony, Callmayer Ferenc, a korabeli képen látható, hogy a vízpart közvetlenül az épületig tart, így az eredeti gondolat szerint „lebeg” a víz felett! 1962, MIEA 5836, MÉ 1962/6

22. kép Tátika Eszpresszó/bisztró, Badacsony, Callmayer Ferenc, a korabeli „optimista” belső tér 1962, MIEA 5839, MÉ 1962/6

23. kép Alsóbazár, Badacsony, Callmayer Ferenc, 1960, MIEA, MÉ 1960/6, MÉ 1963/5

24. kép Felsőbazár, Badacsony, Mészöly András 1961, MIEA 5307, MÉ 1963/5

25. kép SZOT Étterem, Badacsony, Emődy Attila, Bottka Mária, ma vernakuláris jelzővel illetnék. 1959, MIEA 3789, MÉ 1960/6

26. kép Motel, Tihany-rév, Polónyi Károly, 1960 MIEA 4299, MÉ 1960/6, MÉ 1963/5

27. kép a Motel (Polónyi) étterme, Tihany, Földesi Lajos 1959, MIEA 3800, MÉ 1960/6

28. kép a Motel (Polónyi) étterme, Tihany, Földesi Lajos 1959, MIEA 3803, MÉ 1960/6

29. kép Hajóállomás, Tihany, Szittyá Béla, Bérczes István, Gnädig Miklós 1962, MIEA 606, MÉ 1963/5

30. kép Hajóállomás, Tihany, Szittyá Béla, Bérczes István 1962 MIEA 6067, MÉ 1963/5

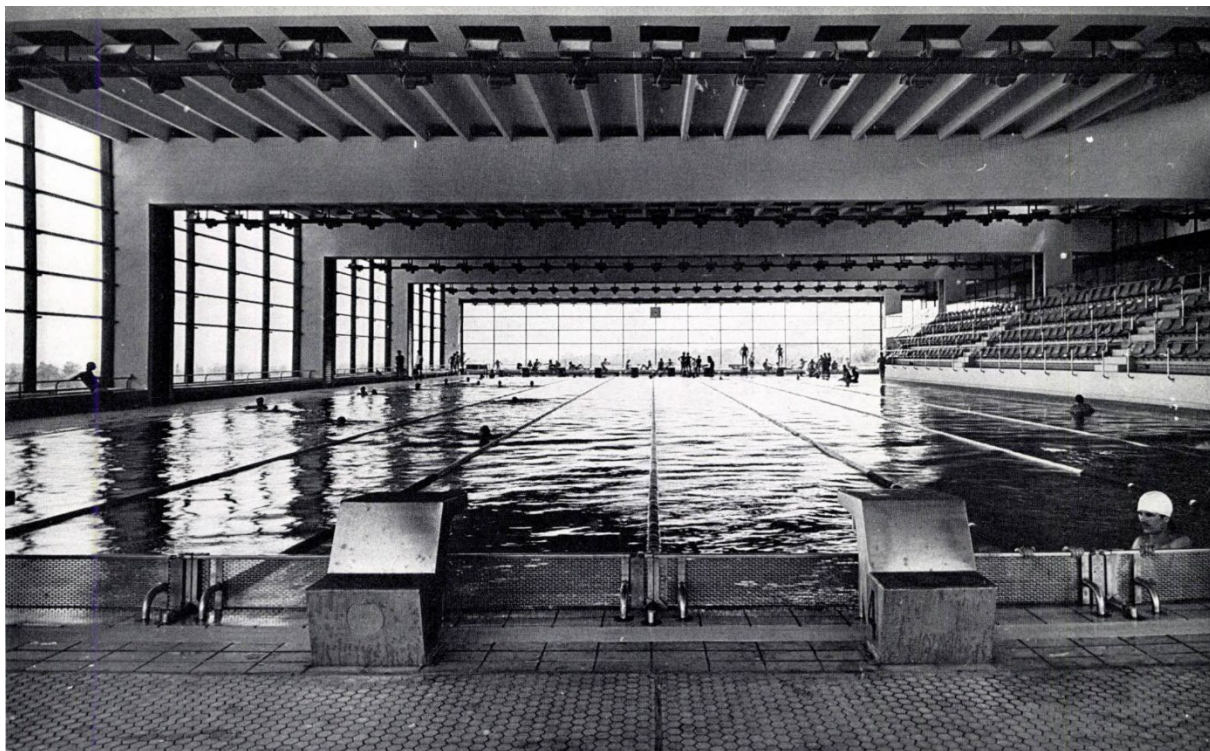
31. kép Üzletsor, Tihany hajóállomás, Gulyás Zoltán MIEA 6063 MÉ, 1963/3

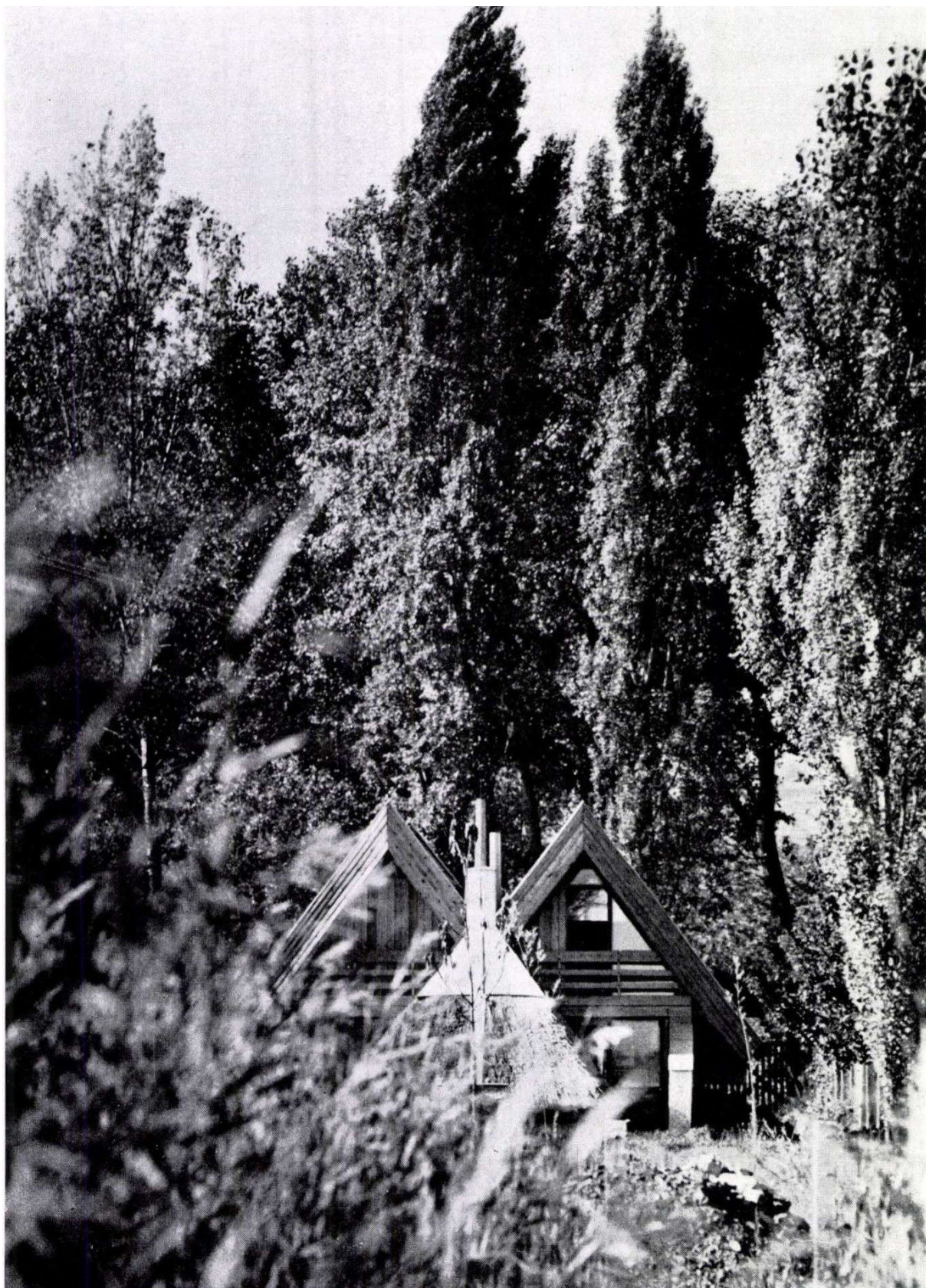
32. kép OMFB Vitorlásklub, Balatonfüred, Virág Csaba és V. Pázmándi Margit MIEA
13048, MÉ 1976/1, kapzsi barbárok által lebontva

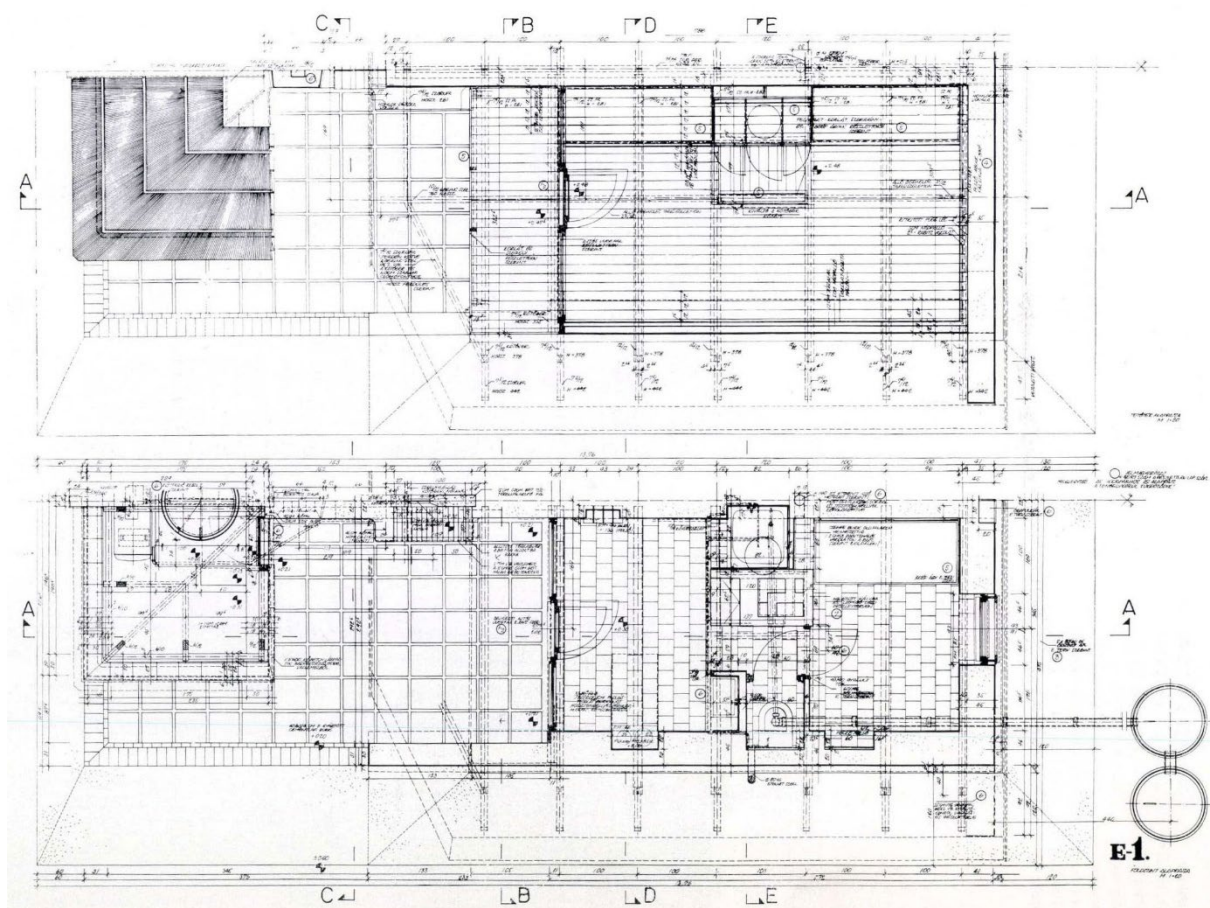
33. kép 8 tantermes általános iskola. Révfülöp. 32. kép Gulyás Zoltán (munkatársak: D.J.
és M. L.) Mára a túlméretes faablakokat vakító fehér műanyagra cserélték. MIEA SZ20501

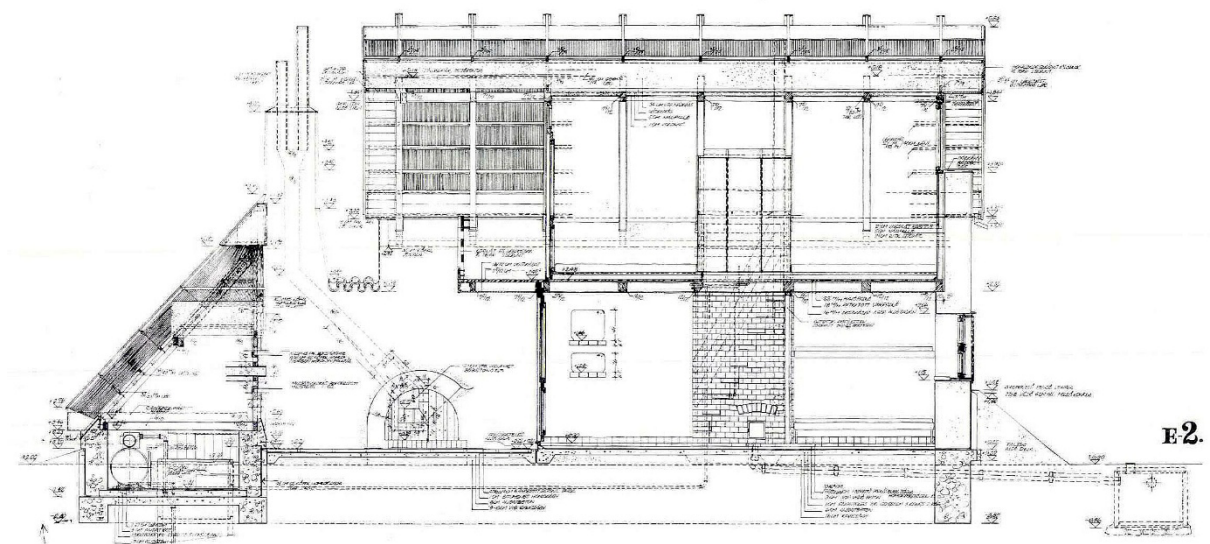
34. kép Balaton uszoda, Balatonfűzfő, Patonai Dénes MÉ 1982/6

35. kép Ikernyaráló, Ábrahámhegy, Gulyás Zoltán MÉ 1968/2, Vámosy Ferenc: Korunk építésze (Gondolat, 1974)

36.kép Ikernyaráló, Ábrahámhegy, Gulyás Zoltán, alaprajzok, MÉ 1968/2

37.kép Ikernyaráló, Ábrahámhegy, Gulyás Zoltán, hosszmetset MÉ 1968/2